

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 7ης Φεβρουαρίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΕ) 2015/751 – Διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτες – Άρθρο 1, παράγραφος 5 – Εξομοίωση ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής προς τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής – Προϋποθέσεις – Έκδοση, μέσω τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής, των μέσων πληρωμής με κάρτα “με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα” – Άρθρο 2, σημείο 18 – Έννοια του “τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής” – Κύρος»

Στην υπόθεση C-304/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) [ανώτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα αστικών, εμπορικών και διοικητικών διαφορών (διοικητικές διαφορές), Ηνωμένο Βασίλειο] με απόφαση της 11ης Απριλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Μαΐου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

The Queen, κατόπιν αιτήσεως της:

American Express Company

κατά

The Lords Commissioners of Her Majesty’s Treasury,

παρισταμένων των:

Diners Club International Limited,

MasterCard Europe SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, C. G. Fernlund, J.-. Bonichot, S. Rodin και E. Regan (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Απριλίου 2017,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η American Express Company, εκπροσωπούμενη από τους J. Turner, QC, J. Holmes, QC, την L. John, barrister, καθώς και τις I. Taylor και H. Ware και τον J. Slade, solicitors,
- η MasterCard Europe SA, εκπροσωπούμενη από τους P. Harrison, S. Kinsella και K. Le Croy, solicitors, καθώς και από τους S. Pitt και J. Bedford, advocates,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τους M. Holt και D. Robertson, καθώς και από τις J. Kraehling και C. Crane, επικουρούμενους από τον G. Facenna και την M. Hall, QC,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes και M. Figueiredo καθώς και από τις M. Rebelo και G. Fonseca,
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τους P. Schonard και A. Tamás,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τους J. Bauerschmidt και I. Gurov καθώς και από την E. Moro,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις E. Τσερέπα-Lacombe και J. Samnadda καθώς και από τον T. Scharf,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Ιουλίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 1, παράγραφος 5, και του άρθρου 2, σημείο 18, καθώς και την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2015/751 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2015, σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτες (ΕΕ 2015, L 123, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της American Express Company και των Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury (Λόρδων επιτρόπων του Δημόσιου Ταμείου, Ηνωμένο Βασίλειο, στο εξής: εθνική αρχή), σε σχέση με τις περιστάσεις υπό τις οποίες τα τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής πρέπει να θεωρούνται ως τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός 2015/751

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 10, 28, 29 και 43 του κανονισμού 2015/751 αναφέρουν τα εξής:
«(10) [...] Παράλληλα με τη συνεπή εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στις διατραπεζικές προμήθειες, η ρύθμιση των εν λόγω προμηθειών θα βελτιώσει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και θα συμβάλει στη μείωση του κόστους συναλλαγών για τους καταναλωτές.

[...]

(28) Οι πράξεις πληρωμών με κάρτα πραγματοποιούνται συνήθως βάσει δύο βασικών επιχειρηματικών μοντέλων, των λεγόμενων “τριμερών συστημάτων καρτών πληρωμής” (κάτοχος κάρτας – σύστημα αποδοχής και έκδοσης – έμπορος) και “τετραμερών συστημάτων καρτών πληρωμής” (κάτοχος κάρτας – εκδότρια τράπεζα – αποδέκτρια τράπεζα – έμπορος). Πολλά τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμών εφαρμόζουν ρητή διατραπεζική προμήθεια, που είναι κυρίως πολυμερής. Για την αναγνώριση της ύπαρξης έμμεσων διατραπεζικών προμηθειών και για τη συμβολή στη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού, τα τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής που χρησιμοποιούν παρόχους υπηρεσιών πληρωμών ως εκδότες ή αποδέκτες θα πρέπει να θεωρούνται τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής και να ακολουθούν τους ίδιους κανόνες, ενώ η διαφάνεια και άλλα μέτρα σχετικά με τους επιχειρησιακούς κανόνες θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλους τους παρόχους. Ωστόσο, λόγω των ιδιοτήτων αυτών των τριμερών συστημάτων, ενδείκνυται να επιτραπεί μεταβατική περίοδος στην οποία τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν τους κανόνες που αφορούν το ανώτατο επίπεδο διατραπεζικής προμήθειας εάν τα συστήματα αυτά έχουν πολύ περιορισμένο μερίδιο στην αγορά στο σχετικό κράτος μέλος.

(29) Η υπηρεσία έκδοσης βασίζεται σε συμβατική σχέση μεταξύ του εκδότη του μέσου πληρωμής και του πληρωτή, ανεξάρτητα από το κατά πόσον ο εκδότης διατηρεί τα χρηματικά ποσά για λογαριασμό του πληρωτή. Ο εκδότης διαθέτει κάρτες πληρωμής στον πληρωτή, εξουσιοδοτεί τις πράξεις σε τερματικά ή ισοδύναμά τους μέσα και μπορεί να εγγυάται στον αποδέκτη την πληρωμή για πράξεις που είναι σύμφωνες με τους κανόνες του αντίστοιχου συστήματος. Ως εκ τούτου, η απλή διανομή καρτών πληρωμής ή τεχνικών υπηρεσιών, όπως και η απλή επεξεργασία και αποθήκευση δεδομένων, δεν συνιστούν έκδοση.

[...]

(43) Δεδομένου ότι οι στόχοι του παρόντος κανονισμού να καθοριστούν ενιαίες απαιτήσεις για τις πράξεις πληρωμών με κάρτες και τις πληρωμές με κάρτες μέσω διαδικτύου και κινητού τηλεφώνου, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας της δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο [Ευρωπαϊκής] Ένωσης, η Ένωση δύναται να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. [...]

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2015/751, που επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής» και περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο I του κανονισμού αυτού, με τον τίτλο «Γενικές διατάξεις», προβλέπει τα εξής:

«[...]

3. Το κεφάλαιο II δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

γ) συναλλαγές με κάρτες πληρωμής που έχουν εκδοθεί από τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής.

4. Το άρθρο 7 δεν ισχύει για τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής.

5. Όταν ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής αδειοδοτεί άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής για την έκδοση μέσων πληρωμής με κάρτα ή την αποδοχή πράξεων πληρωμών με κάρτα, ή και για τα δύο, ή εκδίδει μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα, θεωρείται τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής. Ωστόσο, έως τις 9 Δεκεμβρίου 2018 σε σχέση με τις εγχώριες πράξεις πληρωμής, ένα τέτοιο τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής μπορεί να εξαιρείται από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το κεφάλαιο II, υπό τον όρο ότι οι πράξεις πληρωμών με

κάρτα που πραγματοποιούνται σε κράτος μέλος υπό ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής δεν υπερβαίνουν ετησίως το 3% της αξίας όλων των πράξεων πληρωμών με κάρτα που πραγματοποιούνται στο εν λόγω κράτος μέλος.»

5 Το άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού, που τιτλοφορείται «Ορισμοί», έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

2) ως “εκδότης” νοείται ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμής που συνάπτει σύμβαση να παρέχει σε πληρωτή μέσω πληρωμής με σκοπό την έναρξη και την επεξεργασία των πράξεων πληρωμών με κάρτα του πληρωτή·

[...]

10) ως “διατραπεζική προμήθεια” νοείται η προμήθεια που καταβάλλεται άμεσα ή έμμεσα, ήτοι μέσω τρίτου, για κάθε πράξη μεταξύ του εκδότη και του αποδέκτη σε μια πράξη πληρωμής με κάρτα. Η καθαρή αποζημίωση ή άλλη συμφωνημένη αμοιβή αποτελεί μέρος της διατραπεζικής προμήθειας·

11) ως “καθαρή αποζημίωση” νοείται το συνολικό καθαρό ποσό των πληρωμών, των εκπτώσεων ή των κινήτρων που ελήφθησαν από έναν εκδότη από το σύστημα καρτών πληρωμής, τον αποδέκτη ή οποιονδήποτε άλλον ενδιάμεσο φορέα σε σχέση με πράξεις πληρωμών με κάρτα ή σχετικές δραστηριότητες·

[...]

17) ως “τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής” νοείται σύστημα καρτών πληρωμής στο οποίο οι πράξεις πληρωμών με κάρτα πραγματοποιούνται από τον λογαριασμό πληρωμών ενός πληρωτή στον λογαριασμό πληρωμών δικαιούχου πληρωμής μέσω της διαμεσολάβησης του συστήματος, ενός εκδότη (από την πλευρά του πληρωτή) και ενός αποδέκτη (από την πλευρά του δικαιούχου πληρωμής)·

18) ως “τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής” νοείται ένα σύστημα καρτών πληρωμής στο οποίο το ίδιο το σύστημα παρέχει υπηρεσίες απόκτησης και έκδοσης και οι πράξεις πληρωμής με κάρτα πραγματοποιούνται από τον λογαριασμό πληρωμής ενός πληρωτή στον λογαριασμό πληρωμής ενός δικαιούχου πληρωμής στο πλαίσιο του συστήματος. Όταν ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής αδειοδοτεί άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής για την έκδοση μέσω πληρωμής με κάρτα ή την αποδοχή πράξεων πληρωμών με κάρτα, ή και τα δύο, ή εκδίδει μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα, θεωρείται τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής·

[...]

24) ως “πάροχος υπηρεσιών πληρωμής” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει εξουσιοδοτηθεί να παρέχει τις υπηρεσίες πληρωμής που αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας 2007/64/EK [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK και 2006/48/EK, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/EK (ΕΕ 2007, L 319, σ. 1)] ή που αναγνωρίζεται ως εκδότης ηλεκτρονικού χρήματος σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/110/EK [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία της

δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/EK και 2006/48/EK και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/EK (ΕΕ 2009, L 267, σ. 7)]. Ένας πάροχος υπηρεσιών πληρωμής μπορεί να είναι εκδότης ή αποδέκτης ή και τα δύο·

[...]

28) ως “φορέας επεξεργασίας” νοείται οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες επεξεργασίας πράξεων πληρωμής·

[...]

30) ως “εμπορικό σήμα πληρωμής” νοείται κάθε υλική ή ψηφιακή επωνυμία, όρος, σήμα, σύμβολο ή συνδυασμός τους, που μπορούν να δηλώνουν βάσει ποιου συστήματος καρτών πληρωμής πραγματοποιούνται οι πράξεις πληρωμών με κάρτα·

[...]

32) με τον όρο «από κοινού προώθηση σήματος» νοείται ότι περιλαμβάνεται τουλάχιστον ένα εμπορικό σήμα πληρωμών και τουλάχιστον ένα εμπορικό σήμα που δεν αφορά πληρωμές στο ίδιο μέσο πληρωμής με κάρτα·

[...]».

6 Τα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού 2015/751, που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο II το οποίο επιγράφεται «Διατραπεζικές προμήθειες», αφορούν, αντιστοίχως, τις διατραπεζικές προμήθειες για τις συναλλαγές με καταναλωτικές χρεωστικές κάρτες και τις διατραπεζικές προμήθειες για συναλλαγές με καταναλωτικές πιστωτικές κάρτες.

7 Το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού, που επιγράφεται «Απαγόρευση καταστρατήγησης» και περιλαμβάνεται επίσης στο κεφάλαιο II, προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της εφαρμογής των ανώτατων ορίων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, οποιαδήποτε συμπεφωνημένη αμοιβή, συμπεριλαμβανομένης της καθαρής αποζημίωσης, με ισοδύναμο αντικείμενο ή αποτέλεσμα της διατραπεζικής προμήθειας, που έχει λάβει εκδότης από το σύστημα καρτών πληρωμής, ο αποδέκτης ή οποιοσδήποτε άλλος ενδιάμεσος φορέας σε σχέση με πράξεις πληρωμής ή σχετικές δραστηριότητες, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος της διατραπεζικής προμήθειας.»

8 Τα άρθρα 6 έως 12 του κανονισμού 2015/751, που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο III, το οποίο επιγράφεται «Επιχειρηματικοί κανόνες», προβλέπουν ορισμένες υποχρεώσεις σχετικά με τις πράξεις πληρωμών με κάρτα.

9 Το άρθρο 7 του κανονισμού αυτού, που επιγράφεται «Διαχωρισμός συστήματος καρτών πληρωμής και φορέων επεξεργασίας», έχει ως εξής:

«1. Τα συστήματα καρτών πληρωμής και οι φορείς επεξεργασίας:

α) πρέπει να είναι ανεξάρτητα από την άποψη της λογιστικής, της οργάνωσης και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων·

β) δεν πρέπει να παρουσιάζουν τις τιμές για το σύστημα καρτών πληρωμής και για τις δραστηριότητες επεξεργασίας κατά τρόπο ομαδοποιημένο και δεν πρέπει να διεπιδοτούν τις δραστηριότητες αυτές·

γ) δεν πρέπει να εισάγουν διακρίσεις με κανέναν τρόπο μεταξύ των θυγατρικών ή των μετόχων τους, αφενός, και αφετέρου μεταξύ των χρηστών των συστημάτων καρτών πληρωμής και των άλλων συμβατικών εταιρών και κυρίως δεν πρέπει να θέτουν προϋποθέσεις στην παροχή οποιασδήποτε υπηρεσίας σε σχέση με την αποδοχή από τον συμβατικό τους εταίρο οποιασδήποτε υπηρεσίας προσφέρουν.

2. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη η έδρα του συστήματος μπορεί να απαιτεί από ένα σύστημα καρτών πληρωμής να παρέχει ανεξάρτητη έκθεση που να επιβεβαιώνει τη συμμόρφωσή του με την παράγραφο 1.

3. Τα συστήματα καρτών πληρωμής θα προβλέπουν τη δυνατότητα η αδειοδότηση και η εκκαθάριση μηνυμάτων ενιαίων πράξεων πληρωμών με κάρτα να διαχωρίζονται και να υπάγονται σε επεξεργασία από διαφορετικούς φορείς επεξεργασίας.

4. Απαγορεύεται οποιαδήποτε εδαφική διάκριση στους κανόνες επεξεργασίας που λειτουργούν από τα συστήματα καρτών πληρωμής.

5. Φορείς επεξεργασίας εντός της Ένωσης διασφαλίζουν ότι το σύστημά τους είναι τεχνικά διαλειτουργικό με άλλα συστήματα ή φορείς επεξεργασίας εντός της Ένωσης μέσω της χρήσης προτύπων που έχουν αναπτυχθεί από διεθνείς ή ευρωπαϊκούς φορείς τυποποίησης. Επιπλέον, τα συστήματα καρτών πληρωμής δεν πρέπει να εγκρίνουν ή να εφαρμόζουν επιχειρηματικούς κανόνες που περιορίζουν τη διαλειτουργικότητα μεταξύ φορέων επεξεργασίας εντός της Ένωσης.

[...]»

10 Το κεφάλαιο IV του κανονισμού 2015/751, που επιγράφεται «Τελικές διατάξεις», περιλαμβάνει τα άρθρα 13 έως 18. Το άρθρο 13, που επιγράφεται «Αρμόδιες αρχές», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη ορίζουν τις αρμόδιες αρχές που είναι επιφορτισμένες με τη διασφάλιση της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού και στις οποίες έχουν εκχωρηθεί εξουσίες διερεύνησης και επιβολής.

[...]

6. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τις αρμόδιες αρχές να παρακολουθούν αποτελεσματικά τη συμμόρφωση με τον παρόντα κανονισμό, μεταξύ άλλων για να αποφευχθεί κάθε απόπειρα καταστρατήγησης του παρόντος κανονισμού από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, και να λάβουν κάθε αναγκαίο μέτρο για τη διασφάλιση της εν λόγω συμμόρφωσης.»

11 Το άρθρο 14 του κανονισμού αυτού, που επιγράφεται «Κυρώσεις», ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την επιβολή τους.»

12 Το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, που επιγράφεται «Έναρξη ισχύος», ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

2. Εφαρμόζεται από τις 8 Ιουνίου 2015 με την εξαίρεση των άρθρων 3, 4, 6 και 12, τα οποία εφαρμόζονται από τις 9 Δεκεμβρίου 2015 και των άρθρων 7, 8, 9 και 10, που εφαρμόζονται από τις 9 Ιουνίου 2016.»

Η οδηγία (ΕΕ) 2015/2366

- 13 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2 και 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ 2015, L 337, σ. 35), έχουν ως εξής:

«(2) Το αναθεωρημένο νομικό πλαίσιο της Ένωσης για τις υπηρεσίες πληρωμών συμπληρώνεται με τον κανονισμό [2015/751]. [...]

[...]

(6) Θα πρέπει να θεσπιστούν νέοι κανόνες, με σκοπό να καλύψουν τα ρυθμιστικά κενά, ενώ ταυτόχρονα θα παρέχουν μεγαλύτερη νομική σαφήνεια και θα διασφαλίζουν τη συνεπή εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου σε ολόκληρη την Ένωση. [...]

- 14 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, που επιγράφεται «Αντικείμενο» και περιλαμβάνεται στον τίτλο I ο οποίος επιγράφεται «Αντικείμενο, πεδίο εφαρμογής και ορισμοί», προβλέπει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους τα κράτη μέλη διακρίνουν τις ακόλουθες έξι κατηγορίες παρόχων υπηρεσιών πληρωμών:

[...]

δ) ιδρύματα πληρωμών,

[...]

- 15 Το άρθρο 4 της οδηγίας αυτής, που επιγράφεται «Ορισμοί», ορίζει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

3) “υπηρεσίες πληρωμών”: μία ή περισσότερες από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα I·

4) “ιδρύματα πληρωμών”: τα νομικά πρόσωπα που έχουν λάβει άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 11, να παρέχουν και να εκτελούν υπηρεσίες πληρωμών σε ολόκληρη την Ένωση·

[...]

38) “αντιπρόσωπος”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες πληρωμών εξ ονόματος ενός ιδρύματος πληρωμών·

[...]

- 16 Από το παράρτημα I της οδηγίας 2015/2366, που επιγράφεται «Υπηρεσίες πληρωμών», προκύπτει ότι «[η] έκδοση μέσω πληρωμής και/ή αποδοχή πράξεων πληρωμής» περιλαμβάνονται μεταξύ των υπηρεσιών πληρωμών του άρθρου 4, σημείο 3, της οδηγίας αυτής.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 17 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η American Express είναι διεθνής εταιρία παροχής υπηρεσιών η οποία παρέχει, με τη στήριξη των ενοποιημένων θυγατρικών της, υπηρεσίες πληρωμών, ταξιδίων, συναλλάγματος και πλατφόρμας τακτικών πελατών, στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις. Ασκεί επίσης δραστηριότητες εκδόσεως και αποδοχής καρτών σε ολόκληρο τον κόσμο, περιλαμβανομένης και της Ένωσης. Η American Express εκμεταλλεύεται, με τις θυγατρικές της, το σύστημα καρτών πληρωμής American Express (στο εξής: σύστημα Amex), το οποίο είναι ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής. Το σύστημα αυτό συνήψε ορισμένες συμφωνίες από κοινού προωθήσεως εμπορικού σήματος και παροχής υπηρεσιών εντός της Ένωσης, πράγμα που θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια, αναλόγως της απαντήσεως την οποία θα δώσει το Δικαστήριο επί του ζητήματος της ερμηνείας του άρθρου 1, παράγραφος 5, και του άρθρου 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751, ένας μεγάλος αριθμός πράξεων που εκτελούνται από το εν λόγω σύστημα να εμπίπτει ενδεχομένως στο πεδίο του κανονισμού αυτού δυνάμει της επεκτάσεως της από κοινού προωθήσεως σήματος και της επεκτάσεως της πρακτορείας, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού.
- 18 Η εθνική αρχή διευθύνει το Her Majesty's Treasury (Δημόσιο Ταμείο, Ηνωμένο Βασίλειο). Αυτό έχει την τελική ευθύνη για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που φέρει το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας όσον αφορά την εφαρμογή, την εκτέλεση και την υλοποίηση με οποιονδήποτε άλλον τρόπο του κανονισμού 2015/751, περιλαμβανομένης της θεσπίσεως ενός συστήματος κυρώσεων το οποίο θα ισχύει για τις παραβάσεις των διατάξεων του κανονισμού αυτού, συμφώνως προς τα άρθρα 13 και 14 του κανονισμού.
- 19 Η American Express ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο να της χορηγηθεί η άδεια να ασκήσει προσφυγή περί ελέγχου της νομιμότητας (judicial review) «της προθέσεως και/ή [της] υποχρεώσεως της [εθνικής αρχής] να εφαρμόσει, να εκτελέσει και να υλοποιήσει με οποιονδήποτε άλλο τρόπο την επέκταση της από κοινού προωθήσεως σήματος και/ή την επέκταση της πρακτορείας». Το δικαστήριο αυτό χορήγησε την ζητηθείσα άδεια.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το κατά πόσον ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής πρέπει να θεωρείται ως εκδότης μέσω πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 5, και του άρθρου 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751, εξαιτίας και μόνον του γεγονότος ότι συνήψε συμφωνία με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή με πράκτορα, ανεξαρτήτως του κατά πόσον ο εταίρος αυτός ή ο πράκτορας αυτός αποτελεί διαφορετικό πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος εκδίδει κάρτες πληρωμής, ή εάν, αντιθέτως, ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής πρέπει να θεωρείται ότι ενεργεί τοιουτοτρόπως μόνον όταν ο εν λόγω εταίρος ή ο εν λόγω πράκτορας είναι ο ίδιος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών και παρεμβαίνει στο τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής ως εκδότης, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, του κανονισμού αυτού.
- 21 Περαιτέρω, κατά το δικαστήριο αυτό, στην περίπτωση που το άρθρο 1, παράγραφος 5, και το άρθρο 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751 ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής πρέπει να θεωρείται ως εκδότης μέσω πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα, κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, ακόμη και όταν το τριμερές αυτό σύστημα καρτών πληρωμής εξακολουθεί να είναι ο εκδότης και απευθύνεται σε τρίτον για την εκτέλεση μίας ή πλειόνων βοηθητικών εργασιών προς στήριξη της δραστηριότητας της εκδόσεως, τότε απαιτείται να εξετασθεί το επιχείρημα που προέβαλε η American Express και κατά το οποίο οι εν λόγω διατάξεις είναι ανίσχυρες ελλείψει αιτιολογίας, λόγω πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και λόγω παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) [ανώτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα αστικού, εμπορικού και διοικητικού δικαίου (διοικητικές διαφορές) Ηνωμένο Βασίλειο] αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η πρόβλεψη [του άρθρου] 1, παράγραφος 5, και [του άρθρου] 2, σημείο 18, του κανονισμού [2015/751], ήτοι ότι ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής, το οποίο εκδίδει μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα, θεωρείται τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής, ισχύει μόνον εφόσον ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας ενεργεί ως “εκδότης” κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, και της αιτιολογικής σκέψης 29 [του κανονισμού αυτού] (ήτοι όταν ο εταίρος ή ο πράκτορας έχει συμβατική σχέση με τον πληρωτή, βάσει της οποίας αναλαμβάνει να παράσχει στον πληρωτή μέσο πληρωμής, με σκοπό την έναρξη και την επεξεργασία των πράξεων πληρωμών με κάρτα του πληρωτή);

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα, είναι [το άρθρο] 1, παράγραφος 5, και [το άρθρο] 2, σημείο 18, του [κανονισμού 2015/751], στο μέτρο που προβλέπουν ότι συμφωνίες τέτοιου είδους θεωρούνται τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής, ανίσχυρα λόγω:

- α) ελλείψεως αιτιολογίας, συμφώνως προς το άρθρο 296 ΣΛΕΕ,
- β) πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και/ή
- γ) παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας;»

Επί του αιτήματος επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας

23 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 27 Ιουλίου 2017, η American Express ζήτησε να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

24 Προς στήριξη του αιτήματός της, υποστηρίζει ότι η ανάλυση στην οποία προέβη ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του είναι εσφαλμένη στον βαθμό που αγνοεί ορισμένους κρίσιμους ορισμούς που απαντούν τόσο στον κανονισμό 2015/751 όσο και την οδηγία 2015/2366, μολονότι τα δύο αυτά νομοθετήματα, όπως συμφωνούν εξάλλου όλα τα μέρη που συμμετείχαν στην παρούσα διαδικασία, αλληλοσυμπληρώνονται και ανήκουν στην ίδια δέσμη νομοθετικών μέτρων. Η ανάλυση αυτή είναι επίσης ενδεικτική της παρανοήσεως του περιεχόμενου του άρθρου 5 του κανονισμού αυτού, ιδίως του περιεχόμενου της εννοίας του «ενδιάμεσου φορέα» που χρησιμοποιείται σε αυτό. Περαιτέρω, ως προς το σημείο 98 των προτάσεων, είτε το κείμενο που παρατίθεται σε αυτό είναι ελλιπές είτε οι γενόμενες σε αυτό εκτιμήσεις αντιφάσκουν μεταξύ τους. Τέλος, μια ερμηνεία του εν λόγω κανονισμού όπως αυτή που πρότεινε ο γενικός εισαγγελέας θα είχε ως συνέπεια να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του ίδιου αυτού κανονισμού σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία υπέρ της οποίας ετάχθησαν τα μέρη που συμμετείχαν στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

25 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το Δικαστήριο μπορεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν προτάσεως του γενικού εισαγγελέα ή ακόμη και αιτήσεως των διαδίκων να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, συμφώνως προς το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας, εφόσον κρίνει ότι δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία ή ότι η υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων. Αντιθέτως, ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπουν ότι οι ενδιαφερόμενοι έχουν τη δυνατότητα να διατυπώνουν παρατηρήσεις προς απάντηση επί των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα (απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 26 Εν προκειμένω, προς στήριξη της αιτήματός της να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, η American Express περιορίζεται, κατ' ουσίαν, στην επίκριση της ερμηνείας του κανονισμού 2015/751 την οποία δέχθηκε ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του. Ωστόσο, ένας τέτοιος λόγος δεν περιλαμβάνεται μεταξύ αυτών που δύνανται, υπό το πρίσμα της νομολογίας που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη, να δικαιολογήσουν την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.
- 27 Επιπλέον, το περιεχόμενο των διατάξεων του κανονισμού 2015/751 του οποίου η ερμηνεία αποτελεί το αντικείμενο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος συζητήθηκε τόσο στο πλαίσιο της έγγραφης διαδικασίας όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, θεωρεί ότι διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να δώσει απάντηση στα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο ερωτήματα και ότι όλα τα επιχειρήματα βάσει των οποίων πρέπει να επιλυθεί η υπό κρίση υπόθεση έχουν αποτελέσει αντικείμενο συζήτησεως μεταξύ των διαδίκων.
- 29 Συνεπώς, το αίτημα περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας πρέπει να απορριφθεί.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 30 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι अपαράδεκτη στο σύνολό της για τον λόγο, πρώτον, ότι δεν υφίσταται πραγματική διαφορά μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης, δεύτερον, ότι το εθνικό δικαστήριο δεν παρέχει τα κατ' ελάχιστον αναγκαία στοιχεία στη διάταξή του περί παραπομπής καθώς δεν εκθέτει τα κρίσιμα πραγματικά στοιχεία ούτε τους λόγους για τους οποίους διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία και το κύρος των επίμαχων στο πλαίσιο της κύριας δίκης διατάξεων και, τρίτον, ότι η άσκηση στην κύρια δίκη της προσφυγής περί ελέγχου της νομιμότητας της «προθέσεως και/ή [της] υποχρεώσεως» της εθνικής αρχής να εφαρμόσει ή να υλοποιήσει τις διατάξεις αυτές συνιστά μέσο καταστρατηγήσεως του συστήματος ένδικων βοηθημάτων που έχει θεσπιστεί με τη Συνθήκη ΛΕΕ.
- 31 Πρέπει να υπενθυμιστεί ευθύς εξαρχής ότι εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της εκδοθησόμενης δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δίκης του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία ή το κύρος κανόνα δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται κατ' αρχήν να αποφανθεί (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ., C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 24).
- 32 Επομένως, υπέρ των ερωτημάτων που άπτονται του δικαίου της Ένωσης συντρέχει τεκμήριο λυσιτέλειας. Άρνηση του Δικαστηρίου να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο είναι δυνατή μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία ή κρίση επί του κύρους του συγκεκριμένου κανόνα δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ., C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 25).

- 33 Όσον αφορά, πρώτον, το υποστατό της διαφοράς της κύριας δίκης, επισημαίνεται ότι, με την προσφυγή της, η American Express ζητεί από το αιτούν δικαστήριο τον έλεγχο της νομιμότητας της «προθέσεως και/ή [της] υποχρέωσης» της εθνικής αρχής να εφαρμόσει ή να υλοποιήσει τις επίμαχες διατάξεις. Συναφώς, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης ερίζουν ως προς το βάσιμο της προσφυγής. Δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο καλείται να επιλύσει τη διαφωνία αυτή και ότι εκτιμά ότι υφίσταται πραγματική διένεξη μεταξύ των διάδικων της κύριας δίκης ως προς την ερμηνεία και το κύρος των οικείων διατάξεων του κανονισμού αυτού, δεν είναι πρόδηλο ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν είναι πραγματική [βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 2002, *British American Tobacco (Investments) και Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, σκέψεις 36 και 38, καθώς και της 4ης Μαΐου 2016, *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, σκέψη 17].
- 34 Κατά τα λοιπά, τα επιχειρήματα προς απόδειξη του τεχνητού χαρακτήρα της διαφοράς της κύριας δίκης που στηρίζονται στο γεγονός ότι δεν υφίσταται καμία πράξη ούτε κάποια παράλειψη εθνικής διοικητικής αρχής δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο αιτήσεως ελέγχου της νομιμότητας ερείδονται επί της αμφισβήτησεως του παραδεκτού της προσφυγής που ασκήθηκε στο πλαίσιο της κύριας δίκης και επί της εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών στην οποία προέβη το αιτούν δικαστήριο για να εφαρμόσει τα κριτήρια που καθορίζει το εθνικό δίκαιο. Όμως, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο ούτε να θέσει εν αμφιβόλω την εκτίμηση αυτή, η οποία εμπίπτει, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου, ούτε να ερευνησει εάν η απόφαση περί παραπομπής ελήφθη συμφώνως προς τους οργανωτικούς και δικονομικούς κανόνες του εθνικού δικαίου. Τα επιχειρήματα αυτά δεν αρκούν, κατά συνέπεια, για να ανατρέψουν το τεκμήριο λυσιτέλειας που μνημονεύθηκε στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, *Gauweiler κ.λπ.*, C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 26).
- 35 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι το αιτούν δικαστήριο δεν εξέθεσε ούτε τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά ούτε τους λόγους για τους οποίους διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία και το κύρος των επίμαχων στην κύρια δίκη διατάξεων, πρέπει, αφενός, να παρατηρηθεί ότι, κατά το άρθρο 94, στοιχείο α', του Κανονισμού Διαδικασίας, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να περιέχει «συνοπτική έκθεση του αντικειμένου της διαφοράς, καθώς και των σχετικών διαπιστωθέντων από το αιτούν δικαστήριο πραγματικών περιστατικών ή, τουλάχιστον, έκθεση των πραγματικών στοιχείων στα οποία στηρίζονται τα ερωτήματα».
- 36 Συναφώς, αρκεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης καθώς και τα εντεύθεν κύρια διακυβεύματα για την έννομη τάξη της Ένωσης να απορρέουν από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ώστε να παρέχεται στα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερομένους η δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να μετάσχουν αποτελεσματικά στην ενώπιόν του διαδικασία (απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, *Liga Portuguesa de Futebol Profissional και Bwin International*, C-42/07, EU:C:2009:519, σκέψη 41 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 37 Εν προκειμένω, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το σύστημα Amex είναι ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751, και ότι έχει συνάψει συμφωνίες από κοινού προώθησεως εμπορικού σήματος και παροχής υπηρεσιών εντός της Ένωσης. Όμως, λόγω των συμφωνιών αυτών, ένας μεγάλος αριθμός πράξεων στις οποίες προέβη αυτό το τελευταίο ενδεχομένως να εμπίπτουν, αναλόγως των απαντήσεων που θα δώσει το Δικαστήριο στα προδικαστικά ερωτήματα, στο πεδίο του κανονισμού 2015/751 δυνάμει του άρθρου του 1, παράγραφος 5.
- 38 Συνεπώς, η διάταξη περί παραπομπής εκθέτει, συνοπτικώς, πλην όμως επακριβώς, την αφετηρία και τη φύση της διαφοράς της κύριας δίκης, της οποίας η έκβαση φρονεί ότι εξαρτάται από την ερμηνεία και το κύρος των διατάξεων αυτών. Συνεπώς, το αιτούν δικαστήριο προσδιόρισε επαρκώς το πραγματικό

και νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η αίτηση ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης έτσι ώστε να καταστήσει δυνατή την εκ μέρους του Δικαστηρίου χρήσιμη απάντηση στην εν λόγω αίτηση (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 7ης Ιουλίου 2016, Genentech, C-567/14, EU:C:2016:526, σκέψη 27).

- 39 Όσον αφορά, αφετέρου, το ζήτημα εάν το αιτούν δικαστήριο εξέθεσε επαρκώς τους λόγους για τους οποίους διατηρεί αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία και το κύρος των επίμαχων στο πλαίσιο της κύριας δίκης διατάξεων, υπογραμμίζεται ότι το πνεύμα συνεργασίας το οποίο πρέπει να πρυτανεύει στη λειτουργία του συστήματος της προδικαστικής παραπομπής επιτάσσει πράγματι να εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, στην απόφασή του περί παραπομπής, για ποιους συγκεκριμένους λόγους εκτιμά ότι είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς η απάντηση στα ερωτήματά του σχετικά με την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 40 Επομένως, είναι σημαντικό να παραθέτει το εθνικό δικαστήριο ειδικότερα τους συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους ζητεί διευκρινίσεις ως προς την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης και να εκθέτει τους λόγους ανισχύρου οι οποίοι, συνεπακόλουθα, εκτιμά ότι μπορούν να γίνουν δεκτοί. Η απαίτηση αυτή απορρέει και από το άρθρο 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 41 Εν προκειμένω, στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε, αναπαράγοντας ένα μέρος των επιχειρημάτων που προέβαλαν συναφώς οι διάδικοι της κύριας δίκης, ότι η ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 2015/751 ήταν αβέβαιη. Ομοίως, επισήμανε ότι το Δικαστήριο ενδεχομένως να χρειάζονταν, αναλόγως της ερμηνείας που θα δεχόταν σε σχέση με τις διατάξεις αυτές, να αποφανθεί επί των λόγων ανισχύρου τους οποίους επικαλέσθηκε η American Express.
- 42 Εντεύθεν συνάγεται ότι το αιτούν δικαστήριο φρονεί όχι μόνον ότι τα επιχειρήματα τα οποία προέβαλαν οι διάδικοι της κύριας δίκης εγείρουν ζητήματα ερμηνείας στα οποία είναι αβέβαιη η απάντηση, αλλά και ότι οι λόγοι ανισχύρου που επικαλέσθηκε η American Express και επαναλαμβάνονται στη διάταξη περί παραπομπής είναι πιθανό να γίνουν δεκτοί.
- 43 Όσον αφορά, τρίτον, το επιχείρημα ότι η ασκηθείσα στο πλαίσιο της κύριας δίκης προσφυγή περί ελέγχου της νομιμότητας της «προθέσεως και/ή [της] υποχρεώσεως» της εθνικής αρχής να εφαρμόσει ή να υλοποιήσει τον κανονισμό 2015/751 συνιστά μέσο καταστρατηγήσεως του συστήματος ένδικων βοηθημάτων που έχει θεσπίσει η Συνθήκη ΛΕΕ και, ειδικότερα, την παρατήρηση του Κοινοβουλίου ότι, εν προκειμένω, ουδέν μέτρο ελήφθη από την αρχή αυτήν κατά του Amex, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει παραδεκτές αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως που αφορούσαν την ερμηνεία και/ή το κύρος πράξεων του παραγωγού δικαίου που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο τέτοιων προσφυγών περί ελέγχου της νομιμότητας, ιδίως στις υποθέσεις επί των οποίων εξεδόθησαν οι αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 2002, British American Tobacco (Investments) και Imperial Tobacco (C-491/01, EU:C:2002:741), της 3ης Ιουνίου 2008, Intertanko κ.λπ. (C-308/06, EU:C:2008:312), της 8ης Ιουλίου 2010, Afton Chemical (C-343/09, EU:C:2010:419), της 4ης Μαΐου 2016, Pillbox 38 (C-477/14, EU:C:2016:324), καθώς και της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ. (C-547/14, EU:C:2016:325).
- 44 Εξάλλου, η δυνατότητα των ιδιωτών να επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων το ανίσχυρο πράξεως γενικής ισχύος της Ένωσης δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση η εν λόγω πράξη να έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο μέτρων εφαρμογής βάσει του εθνικού δικαίου. Αρκεί συναφώς να εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου πραγματική διαφορά, στο πλαίσιο της οποίας να ανακύπτει παρεμπιπτόντως το ζήτημα του κύρους της εν λόγω πράξεως. Η προϋπόθεση αυτή πληρούται στην περίπτωση της διαφοράς της κύριας δίκης, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 21, 33, 34, 41 και 42 της παρούσας αποφάσεως [βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 2002, British American Tobacco (Investments) και Imperial Tobacco (C-491/01, EU:C:2002:741, σκέψη 40), της 16ης Ιουνίου

2015, Gauweiler κ.λπ. (C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 29), της 4ης Μαΐου 2016, Pillbox 38 (C-477/14, EU:C:2016:324, σκέψη 19), καθώς και της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ. (C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 35)].

- 45 Υπό τις συνθήκες αυτές, σκοπός της προσφυγής στην κύρια δίκη δεν φαίνεται να ήταν η καταστρατήγηση του συστήματος των ένδικων βοηθημάτων το οποίο έχει θεσπιστεί με τη Συνθήκη ΛΕΕ.
- 46 Τέλος, τις ανωτέρω διαπιστώσεις δεν κλονίζει το επιχείρημα του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της παρούσας υποθέσεως, που αφορά την ερμηνεία και το κύρος κανονισμού, και των υποθέσεων που αφορούν την ερμηνεία και το κύρος οδηγίας, δεδομένου ότι ένας κανονισμός, εν αντιθέσει προς μια οδηγία, ισχύει άμεσα δυνάμει του άρθρου 288 ΣΛΕΕ και ότι, περαιτέρω, εν προκειμένω, οι επίμαχες στο πλαίσιο της κύριας δίκης διατάξεις ουδεμία παρέμβαση προϋποθέτουν εκ μέρους των κρατών μελών.
- 47 Πράγματι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως, οι απαντήσεις του Δικαστηρίου στα υποβληθέντα ερωτήματα θα καθορίσουν σε ποιο βαθμό τα τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής, όπως είναι το σύστημα Amex, πρέπει να θεωρείται ότι υπόκεινται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα άρθρα 3 έως 5 και 7 του κανονισμού 2015/751, τα οποία προϋποθέτουν κάποιο είδους παρέμβαση εκ μέρους των κρατών μελών. Συναφώς, πρέπει ιδίως να υπομνησθεί ότι, δυνάμει των άρθρων 13 και 14 του κανονισμού αυτού, τα κράτη μέλη, αφενός, ορίζουν τις αρμόδιες αρχές που είναι επιφορτισμένες με τη διασφάλιση της εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού και στις οποίες έχουν εκχωρηθεί εξουσίες διερευνήσεως και εκτελέσεως και, αφετέρου, καθορίζουν κανόνες για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεως του ίδιου κανονισμού και λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την επιβολή τους. Εξάλλου, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η εθνική αρχή διευθύνει το Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο έχει την τελική ευθύνη της εκτελέσεως των υποχρεώσεων που φέρει το Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά οποιαδήποτε μορφή εφαρμογής του κανονισμού 2015/751, συμφώνως προς τα άρθρα 13 και 14 του κανονισμού.
- 48 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 49 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, στο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ, αφενός, εταίρου του ίδιου εμπορικού σήματος ή πράκτορα και, αφετέρου, ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής, απαιτείται ο εταίρος αυτός του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας αυτός να ενεργεί ως εκδότης, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, του κανονισμού αυτού, προκειμένου το εν λόγω σύστημα να θεωρηθεί ως εκδίδον μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα και, επομένως, να θεωρηθεί ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής, κατά την έννοια της πρώτης από τις διατάξεις αυτές.
- 50 Θα πρέπει να παρατηρηθεί, ευθύς εξ αρχής, ότι, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 3, σημείο γ', του κανονισμού 2015/751, το κεφάλαιό του II, του οποίου τα άρθρα 3 έως 5 καθορίζουν τους κανόνες σχετικά με τη θέσπιση ανώτατου επιπέδου διατραπεζικών προμηθειών για τις πράξεις των καταναλωτών που διενεργούνται με κάρτα, δεν εφαρμόζεται στις «συναλλαγές με κάρτες πληρωμής που έχουν εκδοθεί από τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής». Ομοίως, το άρθρο 1, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι το άρθρο 7 του κανονισμού, που επιβάλλει την υποχρέωση διαχωρισμού του συστήματος καρτών πληρωμής από τους φορείς επεξεργασίας, δεν εφαρμόζεται στα «τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής».

- 51 Εντούτοις, το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751 προβλέπει, όπως και το άρθρο 2, σημείο 18, του κανονισμού αυτού, το οποίο ορίζει τι πρέπει να νοείται ως τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής, ότι, όταν ένα τέτοιο σύστημα «αδειοδοτεί άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής για την έκδοση μέσων πληρωμής με κάρτα ή την αποδοχή πράξεων πληρωμών με κάρτα, ή και για τα δύο, ή εκδίδει μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα, θεωρείται τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής».
- 52 Εντεύθεν συνάγεται ότι, κατ' αρχήν, ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής δεν υπόκειται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα άρθρα 3 έως 5 και 7 του κανονισμού 2015/751, εκτός και εάν εμπίπτει σε κάποια από τις τρεις περιπτώσεις του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού, ήτοι να έχει αδειοδοτήσει άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής για την έκδοση μέσων πληρωμής με κάρτα ή την αποδοχή πράξεων πληρωμών με κάρτα (πρώτη περίπτωση), να έχει εκδώσει μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος (δεύτερη περίπτωση), ή να έχει εκδώσει μέσα πληρωμής μέσω πράκτορα (τρίτη περίπτωση). Πράγματι, και στις τρεις αυτές περιπτώσεις, το τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής θεωρείται, δυνάμει της τελευταίας αυτής διατάξεως, ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής.
- 53 Εν προκειμένω, η American Express υποστηρίζει ότι το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής δεν μπορεί να θεωρείται τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής παρά μόνον υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον ένας τρίτος πάροχος υπηρεσιών πληρωμής ενεργεί ως εκδότης ή αποδέκτης στο πλαίσιο της πράξεως πληρωμής, με την ιδιότητα είτε του αδειοδοτημένου εκδότη, είτε του αδειοδοτημένου αποδέκτη, είτε του εταίρου του ίδιου εμπορικού σήματος που προβαίνει στη δραστηριότητα της εκδόσεως αντί του τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής είτε του πράκτορα που προβαίνει στη δραστηριότητα της εκδόσεως αντί του συστήματος αυτού.
- 54 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου να ερμηνευθεί διάταξη του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-616/15, EU:C:2017:721, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 55 Όσον αφορά, πρώτον, τη διατύπωση που χρησιμοποιείται στο άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751 για την περιγραφή της δεύτερης και της τρίτης περιπτώσεως τις οποίες προβλέπει και που αποτελούν το αντικείμενο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι ως «εκδότης», κατά το άρθρο 2, σημείο 2, του κανονισμού 2015/751, νοείται «ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμής που συνάπτει σύμβαση να παρέχει σε πληρωτή μέσο πληρωμής με σκοπό την έναρξη και την επεξεργασία των πράξεων πληρωμών με κάρτα του πληρωτή». Η αιτιολογική σκέψη 29 του κανονισμού αυτού διευκρινίζει ότι «[η] υπηρεσία έκδοσης βασίζεται σε συμβατική σχέση μεταξύ του εκδότη του μέσου πληρωμής και του πληρωτή, ανεξάρτητα από το κατά πόσον ο εκδότης διατηρεί τα χρηματικά ποσά για λογαριασμό του πληρωτή», ότι «[ο] εκδότης διαθέτει κάρτες πληρωμής στον πληρωτή, εξουσιοδοτεί τις πράξεις σε τερματικά ή ισοδύναμά τους μέσα και μπορεί να εγγυάται στον αποδέκτη την πληρωμή για πράξεις που είναι σύμφωνες με τους κανόνες του αντίστοιχου συστήματος», και ότι, «[ω]ς εκ τούτου, η απλή διανομή καρτών πληρωμής ή τεχνικών υπηρεσιών, όπως και η απλή επεξεργασία και αποθήκευση δεδομένων, δεν συνιστούν έκδοση».
- 56 Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751, ήτοι τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής και ενός εταίρου του ίδιου εμπορικού σήματος, πρέπει να υπομνησθεί ότι ως «από κοινού προώθηση σήματος» νοείται, κατά το άρθρο 2, σημείο 32, του εν λόγω κανονισμού, αυτή στην οποία «περιλαμβάνεται τουλάχιστον ένα εμπορικό σήμα πληρωμών και τουλάχιστον ένα εμπορικό σήμα που δεν αφορά πληρωμές στο ίδιο μέσο πληρωμής με κάρτα». Οι όροι «εμπορικό σήμα πληρωμών» ορίζονται και οι

ίδιοι στο άρθρο 2, σημείο 30, του κανονισμού αυτού ως «κάθε υλική ή ψηφιακή επωνυμία, όρος, σήμα, σύμβολο ή συνδυασμός τους, που μπορούν να δηλώνουν βάσει ποιου συστήματος καρτών πληρωμής πραγματοποιούνται οι πράξεις πληρωμών με κάρτα».

- 57 Όσον αφορά την τρίτη περίπτωση που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751, ήτοι τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής και ενός πράκτορα, είναι μεν αληθές ότι ο κανονισμός αυτός δεν ορίζει την έννοια του «πράκτορα». Εντούτοις, από την αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2015/2366, η οποία εντάσσεται επίσης στο νομικό πλαίσιο της Ένωσης σε σχέση με τις υπηρεσίες πληρωμών, προκύπτει ότι η αναθεώρηση του νομικού αυτού πλαισίου συμπληρώνεται από τον κανονισμό 2015/751. Από την αιτιολογική σκέψη 6 της οδηγίας αυτής συνάγεται περαιτέρω ότι πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να διασφαλισθεί η συνεπής εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με τις υπηρεσίες πληρωμών στο σύνολο της Ένωσης.
- 58 Εν προκειμένω, όπως παρατήρησε η American Express, το άρθρο 4, σημείο 38, της οδηγίας 2015/2366 ορίζει τον «πράκτορα» ως «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες πληρωμών εξ ονόματος ενός ιδρύματος πληρωμών», διευκρινιζομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 4, σημείο 3, και του παραρτήματος I της οδηγίας αυτής, η έκδοση μέσω πληρωμών ή/και η αποδοχή πράξεων πληρωμής περιλαμβάνονται μεταξύ αυτών των υπηρεσιών πληρωμών.
- 59 Συνεπώς, δεν μπορεί να συναχθεί από τους κρίσιμους ορισμούς των όρων «ίδιο εμπορικό σήμα» και «πράκτορα» ότι ένας εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή ένας πράκτορας που έχουν συνάψει συμφωνία με ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής παρεμβαίνουν κατ' ανάγκην στο σύστημα αυτό ως εκδότες, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, του κανονισμού 2015/751.
- 60 Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση, όπως παρατήρησε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 87 και 90 των προτάσεών του, ότι δεν προκύπτει ρητώς ούτε από το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 5, ούτε από το γράμμα του άρθρου 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751 ότι ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας πρέπει να εμπλέκεται ο ίδιος στη δραστηριότητα της εκδόσεως. Όμως, εάν πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής αυτού του άρθρου 1, παράγραφος 5, ούτως ώστε να επιτύχει το αποτέλεσμα αυτό, θα μπορούσε να το προβλέψει ρητώς (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-275/07, EU:C:2009:169, σκέψη 99).
- 61 Εξάλλου, μολονότι είναι αληθές ότι η αιτιολογική σκέψη 28 του κανονισμού 2015/751 αναφέρει ότι «τα τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής που χρησιμοποιούν παρόχους υπηρεσιών πληρωμών ως εκδότες ή αποδέκτες θα πρέπει να θεωρούνται τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής», εντούτοις δεν μπορεί να συναχθεί εντεύθεν ότι μόνον η περίπτωση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού. Συναφώς, όπως προκύπτει από τη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως, η διάταξη αυτή καλύπτει επίσης, μεταξύ άλλων, την περίπτωση στην οποία ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής «αδειοδοτεί άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής για την έκδοση μέσω πληρωμής με κάρτα ή την αποδοχή πράξεων πληρωμών με κάρτα».
- 62 Περαιτέρω, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 90 των προτάσεών του, από το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751, και δη από το σκέλος της περιόδου «όταν ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής [...] εκδίδει μέσα πληρωμής με κάρτα», προκύπτει ότι το σύστημα αυτό εμπλέκεται το ίδιο στη δραστηριότητα της εκδόσεως.
- 63 Δεύτερον, όσον αφορά την όλη οικονομία της διατάξεως αυτής, δεν αμφισβητείται ότι το τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής πρέπει να θεωρείται ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής ιδίως στην πρώτη περίπτωση που προβλέπει η διάταξη αυτή, ήτοι όταν το σύστημα αυτό «αδειοδοτεί άλλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής για την έκδοση μέσω πληρωμής με κάρτα ή την αποδοχή πράξεων πληρωμών με κάρτα».

- 64 Επομένως, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 77 και 78 των προτάσεών του, η περίπτωση κατά την οποία ένα τρίτος συνάπτει συμφωνία με τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής που προβλέπει ότι αυτός ο τρίτος εκδίδει ή αποδέχεται μέσα πληρωμής με κάρτα για το σύστημα αυτό αντιστοιχεί σε αυτήν την πρώτη περίπτωση.
- 65 Επιβάλλεται επομένως η διαπίστωση ότι η ερμηνεία της American Express σε σχέση με τη δεύτερη και την τρίτη περίπτωση του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751, κατά την οποία μια συμφωνία με τρίτον δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις αυτές παρά μόνον όταν ο τρίτος αυτός εκδίδει μέσα πληρωμής με κάρτα για το σύστημα αυτό, ενέχει τον κίνδυνο να καταστήσει σε μεγάλο βαθμό κενές περιεχομένου τις περιπτώσεις αυτές.
- 66 Εξάλλου, μολονότι η πρώτη περίπτωση μνημονεύει ρητώς το γεγονός ότι ο τρίτος στον οποίο χορηγείται άδεια είναι επίσης «πάροχος υπηρεσιών πληρωμής», η δεύτερη και η τρίτη περίπτωση δεν προβλέπουν ρητώς ότι ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας πρέπει κατ' ανάγκην να είναι ένας τέτοιος πάροχος. Δεν μπορεί επομένως να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να εμπλέκεται ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος σε άλλες δραστηριότητες πέραν αυτών που συνδέονται με τις υπηρεσίες πληρωμής και, επομένως, πέραν αυτών που συνίστανται στην έκδοση ή την αποδοχή μέσων πληρωμής με κάρτα.
- 67 Τρίτον, όσον αφορά τους σκοπούς που επιδιώκονται με τον κανονισμό 2015/751, στον οποίο περιλαμβάνονται οι επίμαχες στη κύρια δίκη διατάξεις, από την αιτιολογική σκέψη 43 του κανονισμού αυτού συνάγεται ότι οι σκοποί του έγκεινται στον καθορισμό ενιαίων απαιτήσεων για τις πράξεις πληρωμών με κάρτες και για τις πληρωμές με κάρτα μέσω διαδικτύου και κινητών τηλεφώνων. Ειδικότερα, κατά την αιτιολογική σκέψη 10 του εν λόγω κανονισμού, η ρύθμιση για τις διατραπεζικές προμήθειες σκοπεί να βελτιώσει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να συμβάλει στη μείωση του κόστους συναλλαγών για τους καταναλωτές.
- 68 Όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής της ρυθμίσεως αυτής στα τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής, από την αιτιολογική σκέψη 28 του κανονισμού 2015/751 συνάγεται ότι, ακριβώς προκειμένου να αναγνωρίσει την ύπαρξη «έμμεσων διατραπεζικών προμηθειών» και να συμβάλει στη δημιουργία «ίσων όρων ανταγωνισμού», έκρινε ο νομοθέτης της Ένωσης αναγκαίο να ορίσει ότι, υπό ορισμένες συνθήκες, τα συστήματα αυτά πρέπει να θεωρούνται ως τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής και να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες με αυτά τα τελευταία.
- 69 Επιπλέον, από πολλές διατάξεις του κανονισμού 2015/751, ιδίως από την αιτιολογική σκέψη 31, το άρθρο 5 και το άρθρο 13, παράγραφος 6, του κανονισμού αυτού, συνάγεται ότι σκοπός του είναι επίσης να αποτρέπει την καταστρατήγηση των κανόνων του, ιδίως αυτών που αφορούν τη θέσπιση ανώτατου επιπέδου διατραπεζικών προμηθειών.
- 70 Όσον αφορά τη διατραπεζική προμήθεια, αυτή ορίζεται στο άρθρο 2, σκέψη 10, του κανονισμού 2015/751, κατά τρόπο ευρύ, ως «η προμήθεια που καταβάλλεται άμεσα ή έμμεσα, ήτοι μέσω τρίτου, για κάθε πράξη μεταξύ του εκδότη και του αποδέκτη σε μια πράξη πληρωμής με κάρτα», η δε διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι «[η] καθαρή αποζημίωση ή άλλη συμφωνημένη αμοιβή αποτελεί μέρος της διατραπεζικής προμήθειας». Η «καθαρή αποζημίωση» ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 11, του εν λόγω κανονισμού ως «το συνολικό καθαρό ποσό των πληρωμών, των εκπτώσεων ή των κινήτρων που ελήφθησαν από έναν εκδότη από το σύστημα καρτών πληρωμής, τον αποδέκτη ή οποιονδήποτε άλλον ενδιαμέσο φορέα σε σχέση με πράξεις πληρωμών με κάρτα ή σχετικές δραστηριότητες».
- 71 Υπό τις συνθήκες αυτές, όπως υποστηρίζει κατ' ουσίαν η Επιτροπή, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να διαπιστωθεί ότι ένα ορισμένο είδος ανταλλάγματος ή πλεονεκτήματος συνιστά έμμεση διατραπεζική προμήθεια, κατά την έννοια της αιτιολογικής σκέψης 28 του κανονισμού 2015/751, χωρίς ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή πράκτορας με τον οποίον το τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής έχει συνάψει συμφωνία να εμπλέκεται κατ' ανάγκην στη δραστηριότητα της εκδόσεως του συστήματος αυτού. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε να αποδειχθεί δυσχερής η επίτευξη των σκοπών του

κανονισμού 2015/751, ιδίως του σκοπού του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού, που συνίσταται στη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού στην αγορά, εάν ήθελε θεωρηθεί εκ του λόγου αυτού ότι οι περιπτώσεις στις οποίες ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας δεν ενεργεί ως εκδότης, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, του εν λόγω κανονισμού, δεν υπόκεινται στους κανόνες που προβλέπονται στα άρθρα 3 έως 5 και 7 του ίδιου αυτού κανονισμού.

- 72 Κατά συνέπεια, όταν ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής συνάπτει συμφωνία από κοινού προωθήσεως εμπορικού σήματος κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 32, του κανονισμού 2015/751, ή συμφωνία με πράκτορα κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 38, της οδηγίας 2015/2366, το σύστημα αυτό πρέπει να θεωρείται ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού, οπότε οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τα άρθρα 3 έως 5 και 7 του εν λόγω κανονισμού εφαρμόζονται επ' αυτού.
- 73 Βάσει των ανωτέρω, η απάντηση που προσήκει στο πρώτο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού 2015/751 έχει την έννοια ότι, στο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ, αφενός, εταίρου του ίδιου εμπορικού σήματος ή πράκτορα και, αφετέρου, ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής, δεν είναι αναγκαίο ο εταίρος αυτός του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας αυτός να ενεργεί ως εκδότης, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, του κανονισμού αυτού, προκειμένου το εν λόγω σύστημα να θεωρηθεί ως εκδίδον μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα και, επομένως, να θεωρηθεί ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής, κατά την έννοια της πρώτης από τις διατάξεις αυτές.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 74 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν εάν το άρθρο 1, παράγραφος 5, και το άρθρο 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751 είναι ανίσχυρα στον βαθμό που προβλέπουν ότι ένα τριμερές σύστημα καρτών πληρωμής πρέπει να θεωρείται ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής εκ του λόγου και μόνον ότι έχει συνάψει συμφωνία με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή με πράκτορα, παρά το γεγονός ότι ο εταίρος αυτός του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας αυτός δεν ενεργεί, στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής, ως εκδότης, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, του κανονισμού αυτού.

Επί της υπάρξεως παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

- 75 Όσον αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μολονότι από την επιβαλλόμενη από το άρθρο 296, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ αιτιολογία πράξεως της Ένωσης πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του εκδότη της οικείας πράξεως, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν το ληφθέν μέτρο και το Δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του, εντούτοις δεν απαιτείται η αιτιολογία να διευκρινίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία. Επιπλέον, η τήρηση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται σε σχέση όχι μόνο με το γράμμα της πράξεως, αλλά και με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, καθώς και με το σύνολο των νομικών κανόνων που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ., C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 70 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 76 Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι, αν η γενικής ισχύος πράξη αποκαλύπτει το ουσιώδες του επιδιωκόμενου από το θεσμικό όργανο σκοπού, θα ήταν υπερβολικό να απαιτηθεί ειδική αιτιολογία για καθεμία από τις τεχνικές επιλογές στις οποίες προέβη (απόφαση της 3ης Μαρτίου 2016, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-26/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:132, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 77 Εν προκειμένω, από την αιτιολογική σκέψη 28 του κανονισμού 2015/751 προκύπτει με επαρκή σαφήνεια η λογική στην οποία στηρίζεται η εξομοίωση, σε ορισμένες περιπτώσεις, των τριμερών συστημάτων καρτών πληρωμής προς τα τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής. Πράγματι, όπως ελέχθη στη σκέψη 68 της παρούσας αποφάσεως, αυτή η αιτιολογική σκέψη προβλέπει ότι, για την «αναγνώριση της ύπαρξης έμμεσων διατραπεζικών προμηθειών» και για τη «συμβολή στη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού», τα τριμερή συστήματα καρτών πληρωμής πρέπει να θεωρούνται ως τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής και να ακολουθούν τους ίδιους κανόνες, ενώ «η διαφάνεια και άλλα μέτρα σχετικά με τους επιχειρησιακούς κανόνες θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλους τους παρόχους».
- 78 Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 28, το άρθρο 1, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, και το άρθρο 2, σημεία 17 και 18, του κανονισμού 2015/751 προκύπτουν οι υφιστάμενες μεταξύ των τριμερών συστημάτων καρτών πληρωμής και των τετραμερών συστημάτων καρτών πληρωμής διαφορές οι οποίες δικαιολογούν τη μερική μόνον εξομοίωση των πρώτων προς τις δεύτερες, προκειμένου να τυγχάνουν εφαρμογής οι κανόνες περί θεσπίσεως ανώτατου επιπέδου διατραπεζικών προμηθειών και να γίνεται διαχωρισμός του συστήματος καρτών πληρωμής από τους φορείς επεξεργασίας.
- 79 Επομένως, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 117 των προτάσεών του, εκθέτοντας τη συνολική κατάσταση που οδήγησε στη μερική εξομοίωση των τριμερών συστημάτων καρτών πληρωμής προς τα τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής καθώς και τους γενικούς σκοπούς που επιδιώκει η εξομοίωση αυτή, οι εν λόγω διατάξεις παρέχουν τη δυνατότητα στους μεν ενδιαφερομένους να λάβουν γνώση των λόγων που δικαιολογούν μια τέτοια εξομοίωση, στο δε Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του, σύμφωνα με την υπομνησθείσα στη σκέψη 75 της παρούσας αποφάσεως νομολογία.
- 80 Υπό τις συνθήκες αυτές, σύμφωνα με τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 75 και 76 της παρούσας αποφάσεως, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν ήταν υποχρεωμένος να αιτιολογήσει, στον κανονισμό 2015/751, καθεμία από τις τεχνικής φύσεως επιλογές του στις οποίες στηρίζονται οι τρεις περιπτώσεις του άρθρου 1, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού.
- 81 Δεν μπορεί, ως εκ τούτου, να θεωρηθεί ότι ο κανονισμός 2015/751 πάσχει συναφώς έλλειψη αιτιολογίας συνεπαγόμενη το ανίσχυρο του άρθρου του 1, παράγραφος 5, και του άρθρου 2, σημείο 18.

Επί της υπάρξεως πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως

- 82 Από τη διάταξη περί παραπομπής συνάγεται ότι το κύρος του άρθρου 1, παράγραφος 5, και του άρθρου 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751 αμφισβητείται στη διαφορά της κύριας δίκης για τον λόγο ότι οι διατάξεις αυτές θεσπίστηκαν κατά πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Συγκεκριμένα, αυτές οι διατάξεις προβλέπουν ότι, στο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ, αφενός, εταίρου του ίδιου εμπορικού σήματος ή πράκτορα και, αφετέρου, ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής, δεν είναι αναγκαίο να εμπλέκεται ο εταίρος αυτός του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας αυτός στη δραστηριότητα της εκδόσεως του τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής προκειμένου το σύστημα αυτό να θεωρηθεί ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής.
- 83 Εντούτοις, από τα στοιχεία που διαβιβάστηκαν στο Δικαστήριο στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας δεν προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης υπέπεσε, για τον λόγο αυτόν, σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως στο άρθρο 1, παράγραφος 5, και στο άρθρο 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751.
- 84 Ειδικότερα, όπως τόνισε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 121 έως 124 των προτάσεών του, από κανένα στοιχείο που προσκομίσθηκε στο Δικαστήριο δεν αποδεικνύεται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως όταν προέκρινε τον επιβαλλόμενο βαθμό εξομοιώσεως

των τριμερών συστημάτων καρτών πληρωμής προς τα τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής, όσον αφορά τους κανόνες που προβλέπονται στα άρθρα 3 έως 5 και 7 του κανονισμού αυτού, προκειμένου να επιτευχθούν οι σκοποί που υπενθυμίστηκαν στις σκέψεις 67 έως 69 της παρούσας αποφάσεως.

Επί της υπάρξεως παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας

- 85 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης να είναι πρόσφορες για την επίτευξη των νομίμως επιδιωκόμενων από την οικεία ρύθμιση σκοπών και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρο (απόφαση της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ., C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψη 67 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 86 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο της τηρήσεως των προϋποθέσεων αυτών, το Δικαστήριο αναγνώρισε στον νομοθέτη της Ένωσης, στο πλαίσιο ασκήσεως των αρμοδιοτήτων του, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στους τομείς στους οποίους καλείται να προβεί σε σύνθετες αξιολογήσεις και εκτιμήσεις και σε επιλογές τόσο πολιτικής όσο και οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως. Έτσι, το ζήτημα δεν είναι αν το μέτρο που θεσπίστηκε στον τομέα αυτό είναι το μόνο ή το καλύτερο δυνατό, καθόσον η νομιμότητα ενός τέτοιου μέτρου μπορεί να επηρεαστεί μόνον όταν αυτό είναι προδήλως ακατάλληλο σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο από τα αρμόδια θεσμικά όργανα σκοπό (απόφαση της 8ης Ιουνίου 2010, Vodafone κ.λπ., C-58/08, EU:C:2010:321, σκέψη 52 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 87 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι από κανένα στοιχείο που προσκομίστηκε στο Δικαστήριο δεν αποδεικνύεται ότι το άρθρο 1, παράγραφος 5, και το άρθρο 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751 δεν είναι πρόσφορα για την επίτευξη των επιδιωκόμενων με αυτόν θεμιτών σκοπών, όπως αυτοί υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 67 έως 69 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα ότι οι διατάξεις αυτές, στον βαθμό που δεν εξαρτούν την εξομίωση ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής προς ένα τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής από την προϋπόθεση ότι ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο οικείος πράκτορας ενεργεί ως εκδότης, παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας. Ειδικότερα, δεδομένου ότι, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 71 της παρούσας αποφάσεως, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να διαπιστωθεί η ύπαρξη ορισμένου είδους ανταλλάγματος ή πλεονεκτήματος στην περίπτωση συμβάσεων από κοινού προωθήσεως σήματος ή πρακτορείας, χωρίς ο εταίρος του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας να εμπλέκεται κατ' ανάγκην στη δραστηριότητα της εκδόσεως του οικείου τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής, δεν ήταν προδήλως ακατάλληλο, υπό το πρίσμα των σκοπών αυτών, να υπόκειται επίσης μια τέτοια αμοιβή στα ανώτατα όρια των διαπραγματικών προμηθειών που ορίζονται από τον κανονισμό αυτόν.
- 88 Από το σύνολο των ανωτέρω συνάγεται ότι από την εξέταση του δευτέρου ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να θίξει το κύρος του άρθρου 1, παράγραφος 5, και του άρθρου 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 89 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 1, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΕ) 2015/751 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2015, σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτες, έχει την έννοια ότι, στο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ, αφενός, εταίρου του ίδιου εμπορικού σήματος ή πράκτορα και, αφετέρου, ενός τριμερούς συστήματος καρτών πληρωμής, δεν είναι αναγκαίο ο εταίρος αυτός του ίδιου εμπορικού σήματος ή ο πράκτορας αυτός να ενεργεί ως εκδότης, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, του κανονισμού αυτού, προκειμένου το εν λόγω σύστημα να θεωρηθεί ως εκδίδον μέσα πληρωμής με κάρτα με εταίρο του ίδιου εμπορικού σήματος ή μέσω πράκτορα και, επομένως, να θεωρηθεί ως τετραμερές σύστημα καρτών πληρωμής, κατά την έννοια της πρώτης από τις διατάξεις αυτές.
- 2) Από την εξέταση του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να θίξει το κύρος του άρθρου 1, παράγραφος 5, και του άρθρου 2, σημείο 18, του κανονισμού 2015/751.

(υπογραφές)